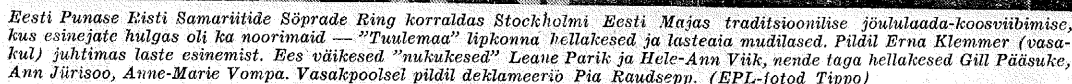

14. aastakül

See lühike iseseisvuse ajastu on siiski kogu maailmaajaloo tähelepanuvamaid ja võimakamaid va-

Viimase sajandi neljakümneandil aastail on hävitustulv uhtunud kolm korda üle Eesti ja samuti ka üle Tallinna.

Ajalalt Expressen tõi ära nimekirja nende kohta, kes saavad "jõulu kingituseks" tagasi maksu üle 20.000 krooni. Nende hulgas on majandusminister Sträng ise, kes saab tagasi 37.000 krooni, mis on aga väike summa võrreldes näit. kirjastaja Ake Bonnieriga, kellelt on maksu siiski kasseeritud tervelt 166.000 krooni rohkem kui vaja. "Üle 20.000-tagasisaajate nimestik" leiduvad ka eestlased dr. Edda Kaar-Tõnquist Danderydis ja kaupmehed Evald Pail Hägersten ja Rein Raag Farstas.

Kuid siis ma olen ise ütelnud, et olekskohane kui nüüd ametisse sead-
Järg. lhek. 7.

Rootsi rahvaerakonna kongressil vastuvõetud otsusele analoogilise ettepaneku tegi Eesti Komitee Rootsi välisministeeriumile juba möni aasta tagasi. Eesti Komitee vastava märgukirja esitamise puhul oli välisministeeriumi kommentaar see, et sellise kokkuleppe saavutamine Nõukogude

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

EPL 6. detsembril 1972

PARTEILIDRID

Ajakirja Värt Nya Land veergudel avaldatud intervjuud rootsi parteilidritega siserändajate ja vähemuste küsimuses, milliseid ka EPL on refereerinud, moodustavad huvitava lugemise. Selgub nimelt, et kõik parteijuhid (isegi kommunistlik) on üldiselt mõistnud Rootsis pärast sõda tekkinud vähemuste kultuuriliste erivajaduste ja nõus põhimõtteliselt neid toetama ühiskondlike vahenditega.

Seisukohti, mis on vastuolu juurdunud n.n. sulatamisetsukohade, mis kuni siiani on domineerinud Rootsi vähemustepoliitikas, mille tõttu see oma rakendamises on vaid algastmes ja kus senini puuduvad selged direktiivid ja seisukohad.

Kogu vähemustepoliitika on olnud enam-vähem improviseerimine juhtlühude ja nagu teada seadis valitsus ametisse küsimuse uurimiseks eriliselt n.n. sissearandu-uurimise, kes peab ettepanekuid tegema. See võib olla aja ja nagu siinkohal juba varem on öeldud, on mitmed grupid pakilisi vajadusi juba vahpeal, mis jäävad rahuldumata viitega "eks uurimus arutab".

Nendele raskustele on pörkunud ka eestlased, kes asuvad veelgi komplitseeritumas olukorras selle tõttu, et nad on ise oma jõuga oma rahvusliku apraadi üleshitatud ja seda kaua enne kui tänapäeva mõiste "sisserändaja" kasutusele tuli.

Ametasused lihtsalt ei tea, mis rubriiki neid asetada, sest tegelikult ei ole balti grupp kunagi olnud siserändajad selle sõna praeguses mõistes, vaid ainult poliitiliselt põgenikud, kes aastatega on naturaliseerunud, säilitades aga oma rahvuskuultuurilist profiili. Ja nii ei tea omakorda eestlased, millised ametasutused nendele on pädevad ja kuhu neid grupeerida tuleb.

Probleem, millisele peaministri mõne päeva eest tutvustasid mõnede balti organisatsioonide delegaadid. Kommünikees üteldakse, et "valitsuse liikmed peaministriga eesotsas suhtusid ballaste vajadustesse arusaavalt", lubades selgitada nende vajaduste rahuldamise võimalusi. Tulemusi jääb muudugi ära oodata.

Parteijuhide Värt Nya Land veergudel avaldatud mõtteavaldusi lugedes jääb aga mulje, et selles küsimuses ei ole peaministril oodatu mingit opitsiooni, kui ta küsimuse lahendamisel jääb sama positiivseks kui oma intervjuuvastuses artelliidrina.

David Schwarz, Värt Nya Land intervjuusarja autor, kergitas kõike parteijuhidega vesteldes üles a ühe praktilise "katseliku" nõuandavalduste kehtivuse sisustamiseks. Ja selleks oli ta välja valinud eestlaste häälekandja "Eesti Päevaleht" produktiooniootuse avalduse käsitamisküsimuse riiklikus Presstödsnämndis, kus teatavasti see avaldus tagasi lükkas, kuna liikmed (välja arvatud 2 reservanti) leidsid, et vähemuste väljajätmiseks ei saa seaduse alla kuuluda. Kui nüüd tsiteerida Schwarzi küsimust:

"Päevalehed, millised vastavad teatud tingimustele saavad riikliku produktiooniootust. Kas leiate, et kui mõni selline leht, mida antakse Rootsis välja mõnes teises ja mille rootsi keeles näit. soome või eesti) peaks saama riigilt sama produktiooniootust kui rootsi aja-

lehed, kui nad täidavad presstödsnämndi toetuse saamise tingimusi?" siis vastas peaminister Olof Palme sotsiaaldemokraatide juhina selgelt:

"Kui nad vastavad samadele tingimustele, siis tuleb neid põhimõtteliselt kohelda kui kõiki teisi päeva-ajalehti", lisades kui intervjuerija juhtis tähelepanu Presstödsnämndi reservantide protestile, et enamus (s.o. sotsiaaldemokraadid) ei ole pidanud võimalikuks toetust lehtedele, mis ei ilmu rootsi keeles: "See ei olnud mitte põhjuseks, et tegemist oli siserändajate ajalehega. Usun, et tagasilükkamisega on Presstödsnämndis olemas motiivatsioon."

Kui aga lugeda riigipäeva konstitutsioonikomisjoni seisukohaavalduses nr. 29 tsiteeritud Presstödsnämndi liikmete Nettelbrandti (sp), Pettersoni (cp) ja Winbergi (m) tootlust Presstödsnämndi teatud riigipäevamotioonide puhul avaldatud seisukohtade muutmiseks, siis seisab seal sõnaselgelt:

"Mis puutub riigipäevatepanekusse 1972:69 esitatud tootlustesse, on Presstödsnämndi enamus leidnud, et ajaleht, mis ilmub võõras keeles ei saa kehtivusel olevate reeglite järele saada produktiooniootust. On aga hädavajalik, et need reeglid luuakse, mis selle võimalikuks teevad". Siit selgub seega veokord-selt, küll reservantide suu läbi, et presstödsnämndi enamuse ain-saks kaaluvaks motiiviks on olnud keeleküsimus. Peaminister oma intervjuus seda küll ei uskunud, on ometi on diskrimineeriv seisukoht olnud otsustav.

On loomulik, et hea tahtmise juures seda vastuolu saab kõrvaldada üsnagi lihtsalt: autoriteetse tõlgenduse valituse poolt tema poolt ametisse seatud organile. Enam, et valituse juhi enda arvates takistusi ei tohi olla keeleküsimuses.

Liberaalide, s.o. folkpartiet ja moderaatide liidrid Henri ja Bohman on selles küsimuses olnud selgejoonelised, s.t. samal liinil kui nende esindajad Presstödsnämndis, kes reserveerisid end vähemuste diskrimineerimise vastu. Komplitseeritum on Presstödsnämndis sotsiaaldemokraatide "aumehekokkulepped" oleva tsentrume-rakonna liidri Fäldini, kui ka temapoolse komisjoniliikme Pettersoni hoiak.

Petterson hääletas presstödsnämndis koos sotsiaaldemokraatidega, kuid kirjutades protokollis eriarvamise, milles ta leiab, et muukeelse ajakirjanduse produktiooniootuse saamine siiski tuleb positiivselt korraldada — tema nimi esineb ka riigipäevatepanekute suhtes Presstödsnämndi seisukohale kirjutatud reservantide koos Nettelbrandti (fp) ja Winbergiga (m).

Parteijuhid Thorbjörn Fäldin, intervjuureitute sarjas viimane, on vastavalt oma vastuses asunud samasugusele liinile: Presstödsnämndi direktiivid, kui uskuda juristide tõlgitust ("Aga see on väga peen juriidiline, mis ei julge ma ise avaldada mingit kindlat arvamist", reserveerib ta ennast) ei võimalda praegu produktiooniootust muus keeles ilmuvatele ajalehtedele, mispärast on oluline et küsimuse oma kätte võtaks kaiku minev Pressutredning". Fäldinil on seega väljajäätuse, mis lükkab otsustamise edasi ja kui "utredning" heaks arvab, siis

VÄLISKOMMENTAAR

JULGEOLEK JA KOOSTÖÖ

22. novembril Helsingis kokkutulnud kolmekümne nelja riigi esindajate ametlikuks ülesandeks on "mitme-poolseid läbirääkimised Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi ettevalmistamiseks". Kavatatud konverentsi töö peab järelikult hõlmama laiemaid probleeme kui neist algul oli juttu. Nõukogude Liidu esineme vormiline ettepanek tehti teatavasti 1954. aastal eesmärgiga korraldada konverents Euroopa kollektiivse julgeolekulepingu sõlmimiseks.

Lepinguasulisteks võisid olla kohalikud riigid koos "taasühendatud konföderatiivse Saksamaaga", mitte aga USA ja Kanada. Lääneriigid lükkasid selle ettepaneku üksmeelselt tagasi, kuna tegemist oli Moskva ilmse katsega ära hoida Lääne-Saksamaa kavatatud taasrelvastamist. N. Liit uuendades oma Euroopa julgeolekukonverentsi ideed 1955 tippkohtamisel Genfis, nõustudes nüüd ka USA osavõetuga.

Nõukogude huvi konverentsi vastu vaibus aga niipea kui selgus, et Lääne-Saksa taasrelvastamist polnud võimalik segada. Pealegi puhkes 1956 Ungaris nõukogudevastane ülestõus, mille verine mahasurumine nõudis Moskva kogu tähelepanu.

Euroopa julgeoleku küsimus tuli uuesti päevakorda alles 1964, kui Poola välisminister Rapacki selle üles võttis Liitunud Rahvaste täiskogus. Tema pidas soovitatavaks, et USA võtaks osa Euroopa julgeolekukonverentsist kui ühest elementidest tuumarelvade piiramisel. 1965 jaanuaris kiitis Varssavipakti Rapacki kava üldiselt heaks, kuid keeldus tunnustamast USA osavõttu konverentsist.

Põhjus selgus Kremli valitseja Brezhnevi kõnest 23. parteikongressil 1966 kevadel. Brezhnev seletas, et USA otsivat ainult "ettekäänit oma vägede ja sõjaliste baaside säilitamiseks Euroopas, avaldades niivõrd "otsest mõju Lääne-Euroopa maade majandusele ja poliitikale". Seda mõtte-käiku kajastas ka Varssavipakti komisioone 1966 suul Bukarestis, milles üteldi: "Ei või olla mingit kahtlust, et USA poliitika sihtidele Euroopas pole midagi ühist Euroopa rahvaste huvidega ja Euroopa julgeoleku eesmärkidega."

USA diskrimineerimine oli võimalik mõeldud ühe abinõuna Nato õnnestamiseks ja ameerika mõju vähendamiseks Lääne-Euroopas. Igatahes valitses idas kuni 1968 suveni vaikust, mil N. Liidu invasioon Tšehhoslovakkias näitas, et Nato asemel oli Varssavipakt ise sattunud raskus-

tesse. Alles 1969 märtsis elustus Kremli vana idee uuesti nn. Budapesti-üleskute näol.

Selles üldel, et kavatatud konverentsi põhieesmärkideks peavad olema Euroopas kehtivate piiride puutumatuse tunnustamine, Ida-Saksamaa staatuse legaliseerimine teise saksariigina Saksas liiduvabariigi kõrval ja Bonni valituse äratulemine tuumarelvadest igasugusel kujul. Tähenadud kolme tingimuse aktepteerimine võimaldaks siis Euroopa alustuliku "koostöö" korraldamist majanduslikul alal ja muudes küsimustes.

EP-film 9. det.

Scala-teatris Stockholmis

Stockholmis toimub ülemaailmsete Eesti Päevade TV-värvifilmi Eest-72 näitamine laupäeval, 9. detsembril Eesti Majas asuva Scala Teatri saalis. Toimuvad kaht etendust — kell 13 ja 15.30. Samal ajal näidatakse ka teisi värvifilme Eesti Päevadelt.

Kohalik elu

STOCKHOLM

E. Päevade filmid

Laupäeval, 9. detsembril, toimub Eesti Päevade värvifilmi õhtu. Toimub kaks etendust, esimene kl 13 ja teine kl. 15.30. Pääsmed eelmüügil, ülejäänud pääsmed võib lunastada üks tund enne etenduse algust E. Majas seltskondlikest ruumidest teisel korrusel. Filmitendused toimub alalise korrusel Scala teatri saalis. Istekohtade kinos pole nummerdatud. Pärast etendusi on võimalik saada kohvi või õhtusööki Eesti Majas. Ettetelli-mine perenaistel soovitatav. Ameerika suurel ringreisi viibinutele on koostööbina õhtusöögi E. Majas kl. 17.45. Kell 20.30 on E. Majas tantsuõhtu, mis on mõeldud esmaajajatele noortele, kuid ka teistele E. Majas viibijail on võimalik sellest osa võtta.

STOCKHOLM

Noortepidu

Laupäeval, 9. detsembril, kõik noored, Eesti Majas. Noortepidu tantsuga leiab aset kl. 20.30. Kõik noored lähedalt ja kaugel on teretulnud.

Budapesti-üleskutele võeti Euroopa "koostöö" esmakordselt üles lisana seni taotletud "julgeoleku" probleemile. Tšehhoslovakkia invadeerimise järellainetuses oli Kremi nähtavasti jõudnud arusaamiseni, et "julgeolek" ükski oli paljudele teistele maadele vaevalt meeldivaks arutluseks.

Et katsetatud konverentsi suupärasemaks teha, oli järele vaja "julgeolekule" ulatusliku stöö" väljajätmise külge pooldi. Juunis läks Varssavipakti minikogu veelgi kaugemale, kui ta avalikult deklareeris, et muudigi võivad ka Ühendriigid ja Kanada võtta osa Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsist "võrdse aluse kahe Saksamaaga ja kõigi muude euroopa riikidega".

Nüüd heideti lihtsalt üle parda need vanad seisukohad, mida Brezhnev oli kuulutanud ja Varssavipakt kaua omaks võtnud. Siisulise oli see järeleandmine Nato kindlale nõudmisele, kuna vastasel juhul poleks. Kremi konverentsiideest vaevalt asja saanud.

Nüüd jääb ära oodata, kuidas neivad Helsingis alanud mitmepoolseid ettevalmistavaid läbirääkimised paljukõneldud konverentsi korraldamiseks. Nende kaudu peaks ka selguma, mida peidavad endas siisuliste mõistet "julgeolek" ja "koostöö". Ühesamine pole kerge, kuna lida arusaamine nii ühest kui teisest mõistest on ajalooliselt kogemustel täiesti lahkmunev Lääne oma.

Seepärast peavad lääneriigid olema valvel, et konverentsi ettevalmistamine oleks asjalik ja niivõrd hoiaks ära võimaluse nende altemdamiseks paljukõneldava väljajätmise näol.

A.K.K.

Kuhu kadus soomlaste 100 000?

Soome Seltide Liit Rootsis Stockholmis osakond on poliitilise teatanduse, et landstingeti poolt nende määratud toetusest on 100.000 krooni jäänud laekumata ja "on kadunud".

Landstinget määras soomlastele, kes peavad üle Soome Maja (endine KFM), toetust 150.000 krooni, millest aga ainult 50.000 krooni on laekunud. Politsei peab nüüd selgitama, mis rahast asi või kes selle kõrvaldas.

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhana Koka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon T 21 84 46

Toimetaja Eekilistuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eekilistuna, tel. 016/17 72
Tellimispõstgiri nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiri 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 147:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:-
Kuu ..... kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eekilistuna-Kurirers
Tryckeri AB Eekilistuna 1972

PALME VÖTTIS VASTU BALTI DELEGAADID

Peaminister Olof Palme, siseminister Erik Holmquist ja kultuuriminister Sven Moberg võitsid vastu kesknelal 29. novembril balti organisatsioonide delegatsiooni järgmises koosseisus: Eesti Komitee abiesimees Heinrich Mark, Eesti Rahvusvõitkogu abiesimees Johannes Mikkelsen, Balti Instituudi esimees Bruno Kalnins ja Läti Abistamiskomitee abiesimees Janis Rītums. Vastuvõtt toimus Riigipäeva hoones valituse koosseisus.

võibolla asi ka lahendatakse — kui enamus seal teisele seisukohale asub. Muidu mitte. Sellepärast on eriti rõõmustav, kui peaminister ise on selgelt välja ütelnud, et tema arvates keeleküsimus ei saa olla otsustav. Kuid milleks on siis vaja pikki uurimusi, mis võtavad aastaid aega, kui kogu asi siiski ainult selles keeleküsimuses seisab ja vaja on vaid autoriteetset tõlgendust?

K.L.A.

Vastuvõtul arutati balti organisatsioonide olukorda ja suhteid rootsi ametiasutustega, kusjuures eriti olid kõne all balti organisatsioonide vajadused majandusliku toetuse saamiseks ja arhiivitoetuste ootuste korraldamise juures praegu ja pärast teostamisel olevat arhiivitoetuste reformi. Samuti diskuteeriti riikliku toetuse vajadusi ja võimalusi kultuuritööks ja balti ajakirjanduse edasipääsmiseks Rootsis.

Valituse liikmed peaministriga eesotsas suhtusid ballaste vajadustesse arusaavalt ja lubasid selgitada oma ministereitumides meie vajaduste rahuldamise võimalusi.

SVERIGE-EEC!

Sveriges förhandlingar med EEC avslutades i juli 1972, då regeringen undertecknade ett avtal om fri handel med EEC. Sverige har därmed sagt nej till medlemskap i EEC. Den svenska riksdagen tar i december i år ställning till detta avtal. Godkänner riksdagen frihandelsavtalet, träder det i kraft vid årsskiftet 1972/73.

Sverige har redan frihandel med EFTA-länderna

Sverige har redan fri handel för industrivaror — d.v.s. tullarna är avskaffade — med de länder i Europa som sedan 1960 deltar i EFTA-samarbetet. Det är förutom Sverige, Danmark, Finland, Island, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien och Österrike. Av dessa kommer Danmark och Storbritannien att bli medlemmar i EEC från årsskiftet 1972/73. De lämnar samtidigt EFTA. Övriga EFTA-länder har träffat eller avser att träffa frihandelsavtal med EEC. EEC kommer efter årsskiftet att bestå av Belgien, Luxemburg, Nederländerna, Frankrike, Italien, Västtyskland samt Danmark, Storbritannien och Irland.

Sveriges avtal med EEC gäller frihandel med EEC

Godkänner Sveriges riksdag frihandelsavtalet med EEC innebär det att tullarna mellan Sverige och EEC försvinner.

Tullarna avvecklas stegvis under 5 år

Avtalet Sverige-EEC gäller i princip alla industrivaror. En del varor från livsmedelsindustrin ingår dock inte i avtalet. Första tullsänkningen sker den 1 april 1973. Året därpå sänks tullarna med en ny femtedel o.s.v. till den 1 juli 1977, då tullarna helt avskaffats.

Tullarna på papper avvecklas under 11 år, specialstål 7 år

Papper är ett undantag från 5-årsregeln — här sker tullavvecklingen under 11 år. Tullarna för specialstål, kullagerör och rostfria stålror avvecklas under 7 år.

Om 5 år är 85 % av den svenska industrivaruexporten till EEC-länderna tullfri, om 7 år 90 % och om 11 år 100 %.

Jordbruksvaror omfattas inte av frihandeln med EEC och berörs därför inte

Särskilt avtal för kol och stål — CECA-avtalet

CECA betyder Europeiska kol- och stålgemenskapen. Sveriges avtal med EEC gäller handeln med kol, järn, stål, malm och skrot. Detta avtal innehåller i stort sett samma bestämmelser som vårt avtal med EEC.

Avtalet omfattar inte...

Det svenska avtalet med EEC omfattar inte samarbete om socialpolitik, arbetsmarknadspolitik, regionalpolitik, näringspolitik, u-landsfrågor samt skatte- och kreditpolitik. Vi behåller den frihet vi nu har att bedriva den politik vi önskar.

Detta är information från Handelsdepartementet om huvuddragen i Sveriges frihandelsavtal med EEC. Vill du veta mer — om ursprungsregler, utvecklingsbarhet, konkurrensregler, regler för offentliga stöddåtgärder etc. — sänd in kupongen så får Du kostnadsfritt en 36-sidig informationsbroschyr.

Till Handelsdepartementet EEC-information, Fack 103 20 Stockholm 16
Namn .....
Adress .....
Önskas fler än ett exemplar ange antalet: ..... ex.

De fullständiga avtalstexterna med protokoll och bilagor finns i en bok som heter "Sveriges avtal med EEC och CECA". Boken utges av Allmänna förlaget och kan köpas i bokhandeln.

Den svenska industrins konkurrenskraft förstärks

Genom frihandelsavtalet med EEC får den svenska exportindustrin tillgång till en tullfri marknad som omfattar nästan alla länder i Västeuropa — cirka 300 miljoner människor. Av Sveriges totala export säljs mer än 70 % — för ca 30 miljarder kr — på denna marknad.

Detta innebär att de svenska exportföretagens varor inte kommer att belastas med tull när de säljs till länderna inom detta frihandelsområde. Den EEC-tull som stegvis försvinner är i genomsnitt 9 % på tullbelagda varor. Den svenska industrins konkurrenskraft förstärks i EEC-länderna. De länder som inte har avtal med EEC får inte denna lättnad.

Avtalet ger exportindustrin större utvecklingsmöjligheter

Under den gångna 10-årsperioden, då industritullarna mellan EFTA-länderna avvecklats, har Sveriges export till EFTA-länderna mer än tredubblats. Utvidgningen av denna frihandel till att gälla även EEC ger exportindustrin större utvecklingsmöjligheter. Därmed skapas också förutsättningar för positiva effekter på sysselsättning och inkomstutveckling.

Exempel på EEC-tullar som försvinner: personbilar 11 %, lastbilar 22 %, bandspelare 8,5 %, TV-mottagare 14 %.

Ökad konkurrens från EEC-industrin

Industrivaror som importeras från EEC-länder till EFTA-länder slipper också tull. Hittills har förmånen att sälja tullfritt inom EFTA varit förbehållen svensk och övrig EFTA-industrin. Genom att även EEC-industrin får sälja tullfritt ökar konkurrensen på EFTA-marknaden.

Genom att industrivaror som importeras från EEC-länder till Sverige inte belastas med tull får den svenska industrin ökad konkurrens även på hemmamarknaden. De svenska tullar som försvinner för importen från EEC-länderna uppgår i genomsnitt till 7 % för tullbelagda varor.

Fortsatta förändringar inom vår industri

Genom att den svenska industrins konkurrensläge i EEC-länderna förbättras kommer svenska företag att kunna utöka produktionen. Den ökade konkurrensen på den svenska hemmamarknaden kan emellertid innebära svårigheter för vissa företag. Genom att svensk industri redan har ett lågt tullskydd, är den dock van att arbeta i hård internationell konkurrens.

Både för att kunna utnyttja fördelarna och för att möta den ökade konkurrensen krävs emellertid en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik.

Avtalet påverkar prisutvecklingen

Erfarenheterna från tullavvecklingen inom EFTA tyder på att tullsänkningar verkar pressande på priserna. Att industrivaror som importeras från EEC-länder slipper tull bör verka återhållande på prisstegringarna för varor från EEC. Ökad konkurrens för den svenska hemmamarknadsindustrin verkar i samma riktning.

Exempel på svenska tullar som försvinner: personbilar 10 %, lastbilar 15 %, bandspelare 8 %, TV-mottagare 11 %.

Alla önskemål är inte tillgodosedda

Frihandelsavtalet är ett resultat av långa förhandlingar. Båda parter har fått kompromissa. Alla svenska önskemål har inte kunnat tillgodoses. B.l.a. har de s.k. ursprungsreglerna blivit krångliga. Förändring av dessa kan genomföras efter överenskomme.

Sverige och EEC har enats om en procedur för hur samarbetet ska kunna utvecklas efter det att avtalet trätt ikraft. Om båda parter är överens kan frågor som miljövård, forskning tas upp till diskussion.

Lõuna-Rootsi huvi Eesti Maja vastu pidevalt kasvamas

LUN D(EPL) — Et anda avalikkusele informatsiooni Aktiiseltis Lõuna-Rootsi Eesti Maja valitud organite senisest tegevusest korraldati 24. kuni 26. novembrini Lundis, Malmös, Kopenhaagenis ja Helsingborgis koosolekud, milledest osavõtt kujunes väga rahvarohkeks. Peale ülevaate senisest A/S-i tegevusest toimus kokkulehtel aktiiside pidulik käteandmine algatsiiskapitali kokkupanud aktsionäridele. Ühtlasi näidati "Esto 72" värvilist helifilmi Üleilmsetest Eesti Päevadest möödunud suvel Torontos, kusjuures etlusi andis Stockholmist kohaletoinud Lend Läände Rootsi juht Richard Norrell. Lundis, Malmös ja Kopenhaagenis lõppesid kokkulehted ühise kohvilauaga.

Lundis avas kokkuleht S:t Hans kogudusmajas, millest osavõttis üle saja inimese, A/S-i asjaajaja-direktor Rein Asu, tervitades osavõtjaid. Ta märkis, et Lõuna-Rootsi Eesti Maja soetamise mõte tekis umbes 4 aastat tagasi. Maja omandamiseks käimasolev aktiiside levitamise aktsioon on leidnud meie inimeste poolt sooja vastuvõttu ja nüüd oleme veendunud, et oma maja soetamine tuleb toime.

Esialgul määratud aktiiskapitali summa kr. 11 000 on tublisti ületatud. Peale A/S-i asutamiskokkulehtu ja organite valimist on jatkunud uute aktiiside tellimine. Täna anname käite esimesed aktiisid Lundis piirkonna algkapitali kokkupanijatele. Kinnisvara omandamiseks oleme võinud mitmeid kontakte. Sobivat seni veel leitud ei ole. Ka senine kapital on selleks liiaks väike, milletohtu jatkub selle suurendamise hoogtöö.

A/S-i majandusjuht Madis Laas andis ülevaate senisest majanduslikust seisust. Praegu on meil pangas sulatamas kr. 30 500. Asjaajamisega seoses olevaid väljaminekuid on olnud kl. 1 283,53. Seni on ostetud 294 aktiisid kr. 29 400 eest ja asjaajamise kuludeks on laekunud kr. 2 940. Viimaste aktiiside tellimistega on omandatud aktiisid ar. 3000 üht. Eesti Maja jaoks sobiva kinnisvara leidmiseks on side Lundis linnavalitsusega (Eesti Maja asukohtaks on määratud Lund). Linnal on müügis rida maju. Ükski aga ei ole seni sobinud meile. Samuti on võetud ühendus maakleritega.

Paistab, et Lundis ühtlavalitsuse kaudu võiks ehk kõige enne saada sobivat maja. Ühtlavalitsuse arv on vähenemas ja seetõttu on saadaval rohkem kinnisvarasid.

Praegu olemasolevast rahast jatkub aga ületi maja ostul esimeseks sissemaksuks. Seetõttu peame tublisti suurendama kapitali. Kõik kaas-

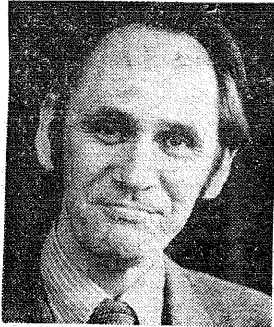

maalased, kelle seks jõudu, paigutakse seepärast oma kapitalist A/S Lõuna Rootsi Eesti Maja aktiisidesse, mis kannavad intressi ja on hästi kindlustatud.

A/S-i juhatuse esimees Hildur Mõttus rõhutas eriti majandusjuhi viidet aktiiskapitali suurendamiseks. Et maksime osta sobivat kinnisvara võib see tulla kõne alla vaid praeguse summa tunduvalt tõstmisega. Seetõttu oleme meie ühistest pingutustest ja panusest, kui suudame teosta-

Hildur Mõttus

Rein Asu

Madis Laas

da meie rahvusliku ühistuse — Eesti Maja. Peale ülevaatlikke ettekanded ja läbirääkimisi järgnes aktiiside käteandmine juhatuselt algatsiiskapitali kokkupanud aktsionäridele, kes olid ilmunud kohale.

Esimesed aktiisid (tähestiku järjekorras) sai Eesti Kirjanike Kooperatiiv, kelle nimel need vastu võeti juhatuses esimees Bernard Kangro.

Lundi koosolekul said esimesed aktiisid 39 aktsionäri, kes olid ostnud 64 aktiisid. Malmös avas koosoleku, milles osavõttis ca 50 inimest, A/S-i asjaajaja direktor Rein Asu ja juhataja seda. Kokkulehtel kohaleilunud KFUM-i ruumid. Peale R. Asu andis informatsiooni majandusjuht Madis Laas ja juhatuses esimees Hildur Mõttus. Huvi Eesti Maja soetamise vastu oli koosolekijatel suur. Peale algatsiiside käteandmist kohaleilunud aktsionäridele jätkus elav keskustelu selle üle, peale üleilmsete Eesti Päevade filmi vaatamist, kohvilauas.

Kopenhaageni koosolek toimus järgmisel päeval S:t Andrease Ordeeni mugavates ruumides. Seda juhataja David Karopun. Siin esinesid ettekannetega asjaajaja dir. Rein Asu ja juhatuses esimees Hildur Mõttus. Järgnes algatsiiside käteandmine. Vaatamata, et tulevase Lõuna-Rootsi Eesti Maja asukoht on Kopenhaageni eestlasele kaugemal teistest ja et eesti koloonia Taani maailmallas on võrreldes teistega kõige väiksem, on nende poolt seni omandatud 26 aktiisid, kusjuures selle hulgas on kaasa- tommatud koguni paar pesuhoonet lastelast, kui eestlaste sõpra. Eeskujuvääriv tegevus.

Helsingborgi kokkuleht võitis osa 80 inimese ümber. Koosolekut juhatus HEÜ Naisringi esinaine pr. Kõiv ja see toimus Maria koguduse

Selle pilt on tavaline Vietnami küladest, mis pidevalt on käinud käest-kätte.

Selleks, et lõpetada Ameerika Ühendriikidele juba 130 miljardit dollarit maksanud Vietnami sõda, pakuvad ameeriklased koguni seitse ja pool miljardit dollarit nii Lõuna, kui Põhja-Vietnami ülesehitamiseks ja sõjakahjuste taastamiseks Indo-Hiina riikidele, nende hulgas ka Kamboodžale ja Laosele. See on suurim sellelaadiline ameeriklaste pärast sõja- aegne projekt. Indo-Hiinas toimuks pärast seda, kui sõda on lõppenud samasugune ülesehitus töö, nagu pärast Teist Maailmasõda ehitati üles "Marshalli plaani" abil sõjatuks hävinud Euroopa.

USA lubab miljardeid "uue" Vietnami taasülesehitamiseks Ka Hanoile pakutakse abi

Kõige esiti püütakse uuesti ülesehitada ja parandada sõjas hävinud sillad, maanteed, tehased, valitused ja erahooned, talud ja istandused. Ameeriklastel on enam-vähem selge pilt hävitustöödest Lõuna-Vietnami, Laoses ja Kamboodžas, kuid puudub ülevaade Põhja-Vietnamist.

Teiseks on vaja muretseda peavarju ja tööd 1,6 miljonile põgenikule Lõuna-Vietnami, Kamboodžas ja Laoses. Need sõjapõgenikud olid senini kas siis USA ehk rahvusvaheliste abistamisorganisatsioonide ülespidamiseks. Neile tuleb õpetada uusi elukutseid ja muretseda neile vastavad töökohad, et nad suudaksid ennast toita.

Indo-Hiina ülesehitamist on mitu USA presidenti lubanud ja seda lubadust tuleb neil pidada. President L. Johnson lubas juba 1965.a., et niipea, kui sõda lõpeb aitavad ameeriklased sõjas kannatanud saanud riigid jalule. Käsitlevaks asia jaanuaril kuul kordas oma sõnes president Nixon seda lubadust. Seda lubadust on ta korranud oma kõnelustel kommunistlikkude maade juhtidega nii Pekingis, kui ka Moskvas. Arvatavate, et Indo-Hiina riigid vajavad kosumiseks ja sõjahäavade parandamiseks terve sügü-põlve.

Nüüd seletatakse Nixon'i administratsiooni poolt, et ameeriklased kasvatavad kulutada 7,5 miljardit dollarit Indo-Hiina riikide taastamiseks. 2/3 sellest summast läheks Lõuna-Vietnami, Laosse ja Kamboodžale taastamiseks ja ülejäänud 1/3, ning seega 2,5 miljardit dollarit läheks Hanoile. Salajaste rahuläbirääkimiste kohalt tulevad kommunistid, et USA on kohustatud sõja kahjustid maksma. Ameeriklased aga väidavad sõna "sõjakahjustid". Kuid H. Kissinger on jõudnud kommunistidega kokkuleppele Hanoile minimealsed reparatsioonide suhtes. Nad on nõus aidata kõiki sõjahäavu parandada.

saalis. Siin andsin informatsiooni Rein Asu ja pr. Hildur Mõttus. Paistab, et siin seisab ees avar tegevusväli aktiiside levitamiseks. Aktiiside omandamisel otse A/S-i juhatuselt toimus see aadressil: majandusjuht Madis Laas, Boels väg 5, Hjärup, 222 48 Lund, telefon 040/46 53 85. Raha saab sissemaksist Lõuna-Rootsi Eesti Maja AB nimelisse postigraasse nr. 16 01 10 — 3, Lund. (EPL/OV).

Valge Maja mürgib selle juures, et peate ameeriklaste peavad ka teised riigid, eriti Jaapan kaasa aitama. Suurt abi loodetakse Maailmapangalt, Aasia ülesehitamispankalt jt. Seni ei ole teada kui palju aitavad Moskva ja Peking taastamistöödeks kaasa.

Moskva kavatseb ehitada välja Mekongi tamme ja elektri jõujaamu sellele jõele. Küll Moskva ja Peking aitavad jalule Hanoile.

Lõuna-Vietnamile on tekitanud kõige suuremaid kahjustusi möödunud kevadel 30. märtsil alanud kommunistide rünnak, mis veel kestab. Enne seda rünnakut oli Saigoni valitsusel toita 790 000 sõjapõgenikku. Kevadine rünnak suurendas seda arvu koguni 860 000 isikuga, kellest 600 000 on veel põgenikelaagris. Paljud neist ei kavatse kunagi enam oma kodudesse tagasi pöörduda põhjusel, et nende talud on hävitatud. Teistel on saanud surma perekonna toidjad ja kolmandad on harjunud linna eluga ja ei soovi enam maale tagasi minna.

Lõuna-Vietnam oli üks suuremaid Kauge-Ida riikide riisi tootjaid ja eksportijaid. Praegu on sõja tõttu riisi tootang niipalju langenud, et suudab vaevalt rahuldada oma tarvidusi.

Tagasi on läinud ka kummitootmine. Suured kummitööstused olid An Loci ruumis Saigoniist põhjpool. Kommunistide rünnakud on paljud kummiuud rikkunud ja hävitanud ning kulub enne aastaid, kuni uued puud kasvavad.

Lõuna-Vietnami eksport oli ainult 20 miljonit dollarit ja import on sõja tõttu isegi ca 700 000 miljonit dollarit, peamiselt USA-st. Ameeriklaste kavade järgi tuleb importi vähendada 350-400 miljoni dollarile ja eksporti tõsta samale summale.

Arvatavate, et USA ja Vene tehnikud on ühe aasta jooksul võimalised Põhja-Vietnami üles ehitama. Ameeriklased arvatakse, et P-Vietnami sõjakahjustuste taastamiseks läheb vaja vaid ca 400 miljonit dollarit. See haaraks maanteed, sildu, tehaseid, Haifongi sadama seadmeid jne. Praegu aga kaheldakse, kas Hanoi lubab ameerika tehnikuid Põhja-Vietnami taastamistöödele. Sel juhul kavatsevad ameeriklased taastamise summast kinni pidada.

Nende tohtute ülesehitusplaani-de juures küsitakse, et miks USA tahab kulutada veel koguni 7,5 mil-

jardit dollarit Indo-Hiinale, mis on neile juba 130 miljardit dollarit maksma läinud?

See on aga summa, millega USA tahab näidata eriti Hanoi kommunistidele, et neil on rahust oma naabritega loota palju suuremat kasu, kui sõjast. See on ka hind millega USA kavatseb osta välja oma sõjavange. Selle ülesehitustööga kavatsetakse vältida nende riikide langemist kommunistide mõju alla. (ME/AJK).

Põgenikke USA-N. Vene kontserdil

NEW YORK (VES) — Greenville, Pennsylvania, toimus 16.-18. novembrini kultuurisuhete arendamiseks raames USA ja N. Vene vahel muusikafestivali, kus esines ka kuulul nõukogude tšellist Mstislav Rostropovitš. Tema kontserdil juhatas orkestrit Ivan Romanenko, kes on põgenik kommunistidest eest ja saabus II maailmasõja ajal Eesti kaudu vabasse maailma.

Rostropovitšil saatis ühel esinemisel Eestist pärinev klaverikunstnik Vladimir Pavda, kes asus juba 30. ndatel aastatel Ameerikasse ja võitis osa eesti rahvuslikust elust, kuni II maailmasõja ajal muutus kommunistlikku "Uus Ilma" toetajaks ning kirjutas 1944 inglise keeles kiitust ja propagandat punavõimudele, kes tulid muuhulgas ka Eesti okupeerima.

Festivali esimeses viiulikontserdis Carmen Prii-Romanenko, kes on kommunistidest eest Eestist 1941 a. põgenenud.

Edasi esines festivalil veel Moskva Suure Operi kuulus sopran Galina Vishnevskaja, kes on Rostropovitši naine ja keda kuulus tšellist sekkord saatis klaveril.

● Brasiilias Sao Paulos viibis Rudolf Hämar New Yorgist. Sao Paulos võitis ta osa Olev Saukase, konsul Ferd. Saukase poja pulmades. R. Hämar töötas New Yorgi borsil.

● Göteborgis sündis Evi (n-na Karro ja Rein Lepikule esimese lapsena poeg.

Soome vaidlus: Mis on vale, mis õige Eesti saatuse kohta

— Esimene hävitustuli, mis tuli aastal 1940, tekitas mitte niivõrd ainelisi kahjusid, kuivõrd suuri inimlikke kannatusi ja kaotusi rahvastikus. Aasta hiljem vahetusid vallutajad ja suvel 1941 töid võitlusel maale suuri kahjusid, kirjutab Matti Arjanne edasi 21. novembri Aamulehes, märkides, et sakslaste nelja-aastane valitsusajal oli peaaegu sama juhm kui Eesti sotsialistliku nõukogude-vabariigi esimene eluaasta.

Arjanne kirjutab edasi:

— Suvel ja sügisel 1944 vahetusid jälle anastajad. Algas uus võitlusegevus ja selle lõppedes jatkus suvel 1941 poolelihtjäänud protsess.

— Neil ajavahemikel polnud Tallinna kannatused sügügi vähesed. Aineliselt suurima hävituse osaliseks sai Tallinn kevaditalvel 1944, mil N. Liit ühelainsal 681 teostatud õhurünnaku-ga hävitas 50.000 tallinlaste kodud ja tekitas vanadele ajaloolistele mälestusmärkidele palju purustusi.

Kirjutuse autor lisab aga, et nii Teise maailmasõja ajal kui ka varasema tegeadale jooksul tekitatud hävitus-est hoolimata, on saatus siiski veel Tallinnale armuoluk. Vaevalt kuskal Keskk ja Põhja-Euroopa linna-kus on tänapäeval järele nii palju vana ajaloolist linnamüüritööd kui Tallinnas. Kui hävimise ajaks mõõdupuuks oleks rahvajutu kohaselt linna ehitamine lõpetamine, siis ei va-jaks tänapäeval Tallinn enam hoolda-mist.

Siis oleks kindlasti ka tarbetu see tugev militaariline piiser, mis on nüüd linnapiidlis nähtav.

Tallinn on nimelt üsna pahaasti pooleliht linn. Lõpetamatus ja paran-dus vajadus on linna peamisi ise-loomustusi. Viimistlus, korrahoold ja töde eest hoolitsemine näib olevat ilmselt riigijuhitumist korraldavas te-gevuses vähema tähtsusega.

Kogu linnapiidlis on, hoolimata sel-le üljast ajaloolisest mälestusmärgi-dest ja rikkalikest keskeajast vaa-tamisväärsustest, midagi halli — ja ka rohkesti midagi ebameelst. Ebameelstuse seletus on siiski lihtne: Tallinnas 380.000-st elanikust on eesti-lasi tõeliselt ainult pooled. Mõnes muus paigas on nende osa veelgi väiksem. Areng jätkub, selles suunas nii Eesti kui teisteks Baltimaades.

"Meil on perekonnas kaks last, teistel viis, ja neid kolib meie maa-le aina lisaks," ütlevad tallinlased.

Matti Arjane on kohanud ka Tallin-na linna täitevkomitee abiesimeest Valter Hallmägi, kes on m.h. jutusta-nud linna eelarvest, mille suureks ole-vat 54-56 milj. rubla, ja selle rak-endamisest. Mingit häälletamist ee-larve kohta täitevkomitees ei korral-datavat. Edasi selgub, et Tallinnas ehitatakse aastas 4500 korterit. Linna asumist ametlikult ei piiravat. Kuid esimeseks tingimuseks olevat elukorter. Kui seda pole teada, siis linna ei pääse. Malt ei asutagi enam linna. Märkatav on pigem vastupidis-tus.

Linna ehitustugevus on kohanda-tud üürri majadele, millestest 60 prots. on 5-korruselised ja liiftiga, kuna 40 prots. on 9-korruselised ja liiftidega varustatud. Lisaks üürimaja-dele ehitatakse korrusmaja, milles on ka osutokortereid. Omakodu- ja ri-damajade ehitamist esineb üpris vähe. Uutes korteris on pörandapinda 50-60 ruutm. Iga elanikuks on ette nähtud 10 ruutm. pörandapinda. A. 1975 võivat iga tallinlane elada 15 ruutmeetrilisel pörandapinnal. Alu-sed üürri määramiseks on samad mis Leningradis. Tööju puudis pidur-dab ehitustugevust, mitte raha.

Veeüksus on tallinlastele proble-emiks. Ülemiste veest ei jalku. Pirita jõest saab veit lisaks. Kuid ka siis ei piisa. Kavatsusel on tuua veit juure Peipsi järvest. Tallinnas le on, nagu täitevkomitee abiesi-meest Hallmägi kurdab, proble-miks ka alkoholi tarvitamine.

N. Liidu ranged määrused, mis kehtestati k.a. suvel, ei anna alkoholi-istidele kuskal rahu — nad saadetak-se kas sunniltööle või hoolidamisse.

Toimetaja Arjanne kirjelduse lõpul võrdeldakse Tallinna mõneti Tampe-rega, kuigi Tampere on ainult 156.000 elanikku. Tallinna korterite aastatoodangule 4.500 on Tampereil 1970.a. vastu panna 2.480 korterit. Seega on Tampere aastatoodang suhteliselt 22 prots. suurem. Erinevus esineb ka pörandapinnas. Tallinnas

on elaniku kohta keskmiselt 10 ruutm. pörandapinda, Tampere 19,3. Tallinna eelarve 54-56 milj. rubla vastab ametliku kursi järgi 267-277 milj. margale. Tampere linna k.a. ee-larves on kulude summaks 319,65 milj. marka.

Toim. Matti Arjanne kirjutas "Yle-misten vanhus koikuttaa turhaan" ei ole meeldinud Soome-N. Liidu-Uhin-gu Tampere distrikti inform.-sekretä-riale Olavi Tallgrenile, kuna see "an-nab osalt väärat pildi Eesti NS Vko-ha". Kuhu Tallgren "oma poliitiliste töekspidamisega kuulub, selgub kohe tema väitest Aamulehtis 24. no-vembril, et "Eesti nõukogude vaba-riik moodustati esimest korda 8.11.1917. Kuid selle hävitasid Eesti kontrarevolutsionärid ja välismaiste interventide (ka soomlaste) ühine-nud väeüksused juunis 1919. Maal maksmapandud rahvuslik diktatuur tekitas traagilisi tagajärgi nii rahva-le kui majandusele." Ta ütleb eda-si, et 21 aastat iseseisvust pole olnud rahvale mingiks päikesepaisteks, küll aga kodanlik-natsionalistidele. "Eesti kaotas idas suureid turud ja tööstus ei suutnud võistelda Euroo-pa-tööstustega. Maareform ei paran-danud olukorda. 70.000 põllupidaja-jäid ilma maata ja 22.000 said vähem kui ühe hektari maad.". 21. juunil 1940 kuulutati Eestis uuesti välja nõukogude vabariik, kuid selle hävi-tasid saksa fashistid, ütles Tallgren. Võitluses nende vastu kaotanud Ees-ti 125.000 elanikku. "Eesti vabastati okupatsioonist 1944 ja maa majandu-selu seati korda nõukogude vabariiki-de vennaliku abiga, ja praegu on Eesti üks juhtivaid nõukogudevaba-riike põllumajanduse ja tööstusoo-dangu alal."

Tallgren ei nõustu ka Tallinna-Tampere võrdlemisega. "Tampere on tähelepanudaval määral tühe kor-

tereid. Tallinnas pole neid näinud." ütles ta.

Toimetaja Arjanne vastab samas 24. nov. numbris, et inform.-sekretä-ri enda väited on nii kaugel ajaloo-lisest tõest, et neid võib samastada Terijõe rahvavalitsuse väljakuulu-tamisega.

Eesti nõukogudevabariigi väljakuu-lutamist puudutav argument tähtpä-va suhtes 21.7.1940 ei pea üldse pai-ka. Sellel, juba okupeeritud maal, 14. ja 15.7.1940 korraldatud "valmis-tel" valitud kommunistliku parlamen-di ehk riigivolikogu istung 21.7.1940 tuli katkestada, kuna üksmeelt ei ol-nud saavutatud ei parlamendis ega ka valitsuses, kuigi parlamendihoo-net valvasid punaarmee ja NKVD soldatid. Eesti liitmist Sotsialistliku nõukogudevabariikide Liidu liikmeks puudutav seadus-eelnõu kiideti heaks tõeliselt alles järgmisel päeval, s.o. 22.7 — ja päev hiljem revideeriti seda kõikides Baltiriikides käetõste-häälletusega ja relvastatud soldatite-riiviga juhtkonna ja esindajate vahel ning Stalin pilt rippumas saali taga-seinal. — Selles ühenduses ei taha rohkem öendada hr. Tallgreniga, üt-les toim. Arjanne ja lisab, et Tallin-na-kirjelduses toodud elanike vahe-korra-andmed oli ta saanud kompar-teli esindajalt. "See asjaolu, et linna elanikest on eestlasi ainult 50 prot-senti, tühtus tavalistelt tallinlastelt kuulduks. Elukortereid puudutavad andmed sain Tallinna täitevkomitee abiesimehelt Valter Hallmäelt. Tallin-na — ja üldse sotsialistlike maade — ning Tampere korterilohude võrdlemi-ne oli vajalik, kuna soomlastel on ikka veel väär käsitlus nii sealsest asumistihedusest kui ka -leadist.

Ühes asjas, ütles Matti Arjanne, võin olla Tallgreniga samal arvamisel: Tallinnas ei ole tööpoolest tühe kortereid. (EPL/MR).

RAAMATURIIUL

MÄELO "HOMNE PÄEV"

Helmi Mäelo laiahaardeline ülevaa-de inimeste kujunemisest maailma-ljõus jõuab käesoleva romaania-ga "Homne päev" lõpule. Kogu sai, mis algas romaania "Oma veri" (1965), sisaldab viis osa. "Homne päev" te-gevus toimub Siberis, kuhu osa tege-lasi on küüditatud, ja kodumaa, kuhu osa neist maha jäi ja kuhu lõ-puks ka väljasaadetud pärast pikki vintuusi tagasi saabuvad. Küüditatu-tu elu Siberis pole nii põhjalikult ning üksikasjades kunagi meie kir-janduses käsitlemist leidnud kui siin. Süngelt pilti aga leevendab tege-laste viasid ja murdmatu optimism. Raamat on tellijatele välja saadetud. Soovijad võivad seda saada otse kir-jastuselt Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Fack 1, 220 03 Lund 2.

JÕULUKS "SELLID"

Karl Ristikivi menukas lasteraa-mat "Sellid" ilmub Eesti Kirjanike Kooperatiivi kirjastusel uues trükis juba meie noorte jõululaule. Raa-mat käsitleb kolme lõbusa ning valla-tu kassipäeva selkusi ja on sobiv ni-hästi ette lugemiseks väikesematele kui ka suurematele lastele, kelle lu-gemisoskus käes. Ristikivi lihtne stiil ning kõigile arusaadav keel, samuti igal ajal ja igasse miljöösse sobivas väikeses formaadis ja on illustreeritud. Tellida saab otse kirjastuselt aadressil: Eesti Kirjanike Koopera-tiiv, Fack 1, 220 03 Lund 3 või telefo-nidel: 046/12 17 19 (töö ajal), 046/11 96 90 (õhtuti). Hind koos saatelolu-ga kr. 14.80, kuhu lisandub postiluna puhul vastav lunamaks.

Helmi Mäelo uus romaan käsitseb küüditatute elu Siberis.

Kohaliku elu

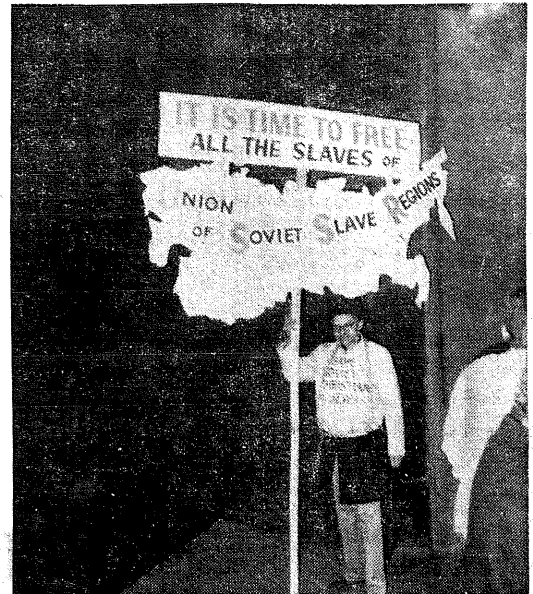
GÖTEBORG

Näiteringi peakoosolikk

Göteborgi Eesti Seltsi näitering korraldab aasta peakoosoleku toimuma laupäeval, 13. jaan. kl. 17 Eesti Ma-jas. Päävokord liikmetele kättetoema-tatud korras. Kui määratud ajaks ei ole kvorumit, st. 2/3 liikmeskonnast kohal, peetakse koosoleku pool tundi hiljem samas kohas, oles otsusevõime-laine vaatamata koosolijate arvule. Koosolekule järgneb koosviibimine ringi liikmetele ja nende külalistele.

Akad. eksamid

Stockholmi Handelshögskola lõpetas tsiviilökonomia Tõivo Jurik, Stockholm.

Ühemehe-protest. Chicagos on üritanud laiemates ringides üldist tähelepanu mees lõunanaabri rahvuses kuuluva Tedis Zierinsi aktiivsus kommunisti ohu selgitamistööd. Vähe on vist neid raudeesirde taguseid tegelasi, kes pole Chicagos T. Zierinsi protestilakkeid näinud. Sageli läheb ta välja üksinda, et kõikide põgenikrahvuste nimel protesti avaldada jnanase ülekohtu vastu. Pildil Ted Zierins demonstreerimas Chicago teatri ees, kus esinesid nõukogude tantsijaterühmad. Hiljem ühinesid temaga ukraina põgenikud ja juudid. Viimased läksid ka saali protesteerima, mille tulemusena paar-kümmend isikut arreteeriti. (VES-foto Köpp)

Luuletaja ja kirjaniku J. Loo süninist 100 a.

Käesoleval aastal möödub sada aastat eesti luuletaja Jaan Loo süninist. Meie nooremale generatsiooni-le on tema nimi täitsa tundmatu ja arvatavasti ka vanamal põlvel on vähe aimu ja teadmisi sellest luule-tajast. Öigusteadlane Jaan Loo sünin 25 jaanuaril v.a. (6 veebruaril u.k.) 1872 aastal Viljandimaal, Holstre vallas, Paistu kihelkonnas, Loo talus. Vanemad olid temal ta-lupidajad: isa Jaan Loo ja ema Ann Loo, sündinud Peterson.

Algu käis Jaan Loo Paistu kihel-konnakoolis, siis Viljandi kreiskoolis, hiljem Pärnu gümnaasiumis. Pärast abituriumi õppis Tartu ülikoolis õigusteadust ning lõpetas selle cand. jur kraadiga. Selle järele tegutses pi-kenat aega Võru linnas advokaadina ning oli seal mõnda aega ka Võru maavalitsuse esimeheks. Võrus abi-ratada ta sealse majasomaniku (tütre Emmi Pettaiaga, kollega tal oli koim tütar. Pärast kauaegset Võrus elamist, kolis Loo 1919 üle Tartu ja töö-tas Riigikohtu tsiviilosakonna esime-hena, vahepeal olles ka Asutava Kogu liige.

Riigikohtu üleviimiseiga 1934 aastal asus ta elama Tallinna ja oli seal kuni oma surmani 1939. J. Loo oli eriti huvitatud keeltest, ning tõi-ks kogu Homeruse "Iliadi" eesti keelde, aga tõlge on kahjuks raskesti loetav, sest eesti keelt on tõi-ks liiga moonutatud, kuna tõi-ks on taht-nud rangelt kinni pidada originaali heikta-penteameetriselt rütmist.

Kirjanikul oli saksa keel teiseks emakeeleks, sest tol ajal koolides ain-saks õppekeeleks kehtis just saksa keel. Ka vene keel tuli temal vene-tuse eajärgul oma töö tõttu selgeks õppida. Hiljem juba vanemas eas õp-pis ta veel selgeks ungari keele, mil-lest ka mitmeid tõi-ks "Eesti Kir-janduses" avaldas.

Lõult on erinamatuina trükkis ilmu-nud ainus luuletuskogu "Nägimused" mottega — Divis monibus — (tõl-kes umbes — Eruud hingedele) See 1916 ilmunud luuletuskogu sisaldas kolm ossa: Paterna rura (Isade maa),

Heroica (Vägilaste lood) ja Amores (Armastuse ala), nendest kaks esi-mest on enanvähem populaarsed ja sageli on need püüdnud deklameeritud ning ette kantud üksikuid luuletusi nagu: "Hingede päev". Enne lõu-kust", "Kodu", verhallik "Seatapp" ja mõned teised.

Telme kogu tema luuletustest on al-le käsikirjas ning arvatavast ilmu-b ka lähemal ajal pealkirja "Viiespill" all. See sisaldab ka enamuses loo-dust kirjeldavaid aineid. Peale muu on Lõult veel trükkis ilmunud tõlge "Sofokles", mille koduloomade nime-tustest ning palju vähemad kirjutu-si nii ajalooliselt, kirjandusiliselt ja keelteuurimuste alalt.

J. Loo on juba varemalt aastatel kirjandusega tegele-nud, sest on pa-randanud, redigeerinud ja trükk tol-metanud oma onu Adam Petersoni luuletusi n.n. "Adam Petersoni lau-lud", milles ilmusid ajavahemikul 1890—1902 aastatel Viljandis. Teadao-levat andmetel elas Lõis väga taga-sihoidlikult, võib öelda et isegi veidi eraklikult, selle tõttu on teateid tema kohta ka kasinud. On teada, et ta tundis vähe huvi seltskonna vastu ja oma vaba aja saatis mõnda raama-tuid lugedes, uurides ja kirjutades.

Põlgas täielikult auavaldusi ning sageli püüdis isegi oma tähtpäevade pühitsemisele. Iseloomult oli ta õigla-ne, abivalmis ja suur loodusearmasta-ja, nii et igal võimalikul jõudeajal sõitis istallu, ja seal veetis aega metsades, korjas marju, seeni, pähk-leid ning harrastas kalapüüki taluti-gis või viljapuu aja ääres osas. Hil-jem Tartus Tammevälja elades har-rastas ja tundis ta erilist huvi aiand-uses vastu.

Okupeeritud Fests on tänava luu-letaja J. Loo 100 aastast sünnirüeva pidulikult pühitsetud, tema sünnipa-lale Loo taluse on marmorist mäle-stustehel illes pandud, on peetud pi-dulik aktus, kuib on Tallinnast nii valitsuse esindajad, kirjanikud ja ko-halik rahvas kokku tulnud. Teiste hulgas on ohtunud rüüdnud, J. Loo talu rentniku tütar, kes Siberist peo-nd. J. JÄRIV

Dr. A. Wendt 70-aastane

6. detsembril tähtsast Lääne-Saksamaal, Hochdal/Düsseldorfs Dr. Alfred Wendt oma 70. sünnipäeva.

Dr. A. Wendt oli iseseisva Eesti majandusministeeriumi kaubandus-sakonna silmapaistvamaid juhte, hiljem A/S Eesti Kiviõli ja Eesti Oma-valitsuse majandus- ning põllumajandusdirektori. Peale pagulasaastaid Rootsis asudes Lääne-Saksamaale, on ta Hochdalis oma rajatud kaubandusfirma Contacto-Vertrieb edukaks juhiks ja direktoriks.

Alfred Wendt sündis Peterburgis käsitöölise perekonnas 6. dets. 1902. a. Oppis ja lõpetas siin inglise kooli ning kommerts-gümnaasiumi. Vene revolutsiooni keerises õnnestus Wendtide perel jõuda tagasi Eestisse, kus Alfred tegi abituurimil Tapa gümnaasiumis ja immatrikuleerus E. V. Tartu ülikooli, mille majandusosakonnas ta lõpetas.

Üliõpilaspõlves tegeles A. Wendt ajakirjanikuna ja oli lektoriks Rahvaülikoolis, Ülikooli lõpetas 1927. a. töötas ta Narvas majandusjuhina ajalehes "Narva Postimehe" juures Paar aastat hiljem oli ta sama ajalehe Tallinna kontori juhatajaks. Peatselt kutsuti ta Kirjastuse "Postimehe" peatoimetajaks Tartusse majandusjuhiks. 1931. a. oli ta juht riigiteenistuses ja saadeti Väliministeeriumi poolt konsulaadi sekretäriks Saksamaale, Düsseldorfis. Oma töötähtsuse tõttu jätkas ta Kölni ülikoolis oma hariduse täiendamist majandus- ja sotsiaalteaduste aladel ja 1935. a. promoveeriti ta majandusteaduste doktoriks.

1936. a. dr. Wendt Eestis tagasi ja asus Majandusministeeriumi Kaubandusosakonna teenistusse. Tallinnas esimese assistendina-nõunikuna. 1938. a. oli ta samas vanemaks inspektoriks ja Majandusministeeriumi direktori asendajaks. Suure tähelepanu ja edu saavutas ta eesti eksporditeaduste näituse organisatsioonil ja korraldamisel Berliinis, Mailandis, Leipzigis, Königsbergis, Lembergis, Ameerikas — St. Franciscos jne. Ta nimetati nende ülesannete täitmiseks loodud Sihtasutuse "Üleriikliku Näituse" direktoriks.

1940. a. vabastati dr. Wendt ta omal soovil riigiteenistusest ja nimetati majandusministri poolt A/S Eesti Kiviõli müügiosakonna juhatajaks. 1941. a. asus ta selle kõrval juhatama Mäetööstuse Kontorit, millele oli alutatud kõik Eesti olivabrikud. 1941. a. asus ta ümber Saksamaale, kust ta sama aasta suvel tuli pangadirektor Scheeli ülesandel Eestisse tagasi. Et siin sõja läbi olnud hävitatud Scheeli kontserni ettevõtteid uuesti üleshitada. Enne aga neisse ülesannetesse asumist kohustati teda, kui end, juhtivat jõudu Mjandusministeeriumis, eesti Oma-valitsuse Majandus- ja Rahandusdirektorina asuda kodumaale seegaipastatud majandus- ja ümest üleshitamisele. Samal ajal pidi ta tähtsa ka Põllumajandusdirektori ülesandele. Peagi tekkisid aga dr. Wendtil maad valitsev võimuga vastuolusid ja kokkupõrkeid, kuna tubli eestlasena kaitses ta julgelt oma rahva ja selle ettevõtete huve, mis kulmineerus tema ametist tagasiastumisele.

Septembris kuul 1944. a. saabus dr. Wendt perekonnaga põgenikuna Rootsi. Aga juba aasta hiljem on ta rakendatud tööle Falunis Läänivalitsuse juurde. Kasutatades tema suuri kogemusi on ta rakendatud kui eriteadlane Näitustekomisariaadi juurde näituste korraldamisel Gävles ja Örebro. 1947. a. oktoobris asus ta Svenska Stälpressnings A B teenistusse Olofströmi, kui vabrikuri planeerimise- ja hiljem sidepidaja vabrikus suurima ärisõbra autovabriku Volvo. 1951. a. saadeti ta oma vabriku ja samuti Volvo poolt turustamiseks tingimustega tutvumena Saksamaale. Selle tulemusena tehti dr. Wendtile ülesandeks asutada Saksamaal esindusfirma, mis tutvustaks ja turustaks Svenska Stälpressnings A Broosteleva produkte. 1. jaanuaril 1957. a. algas Hochdalis, Düsseldorfis juures tema poolt elukutsutud firma Contacto tegevust. See on alandunud ettevõtte Euroopas, mis turustab rooste- vabu tooteid eeskätt hotellidele,

Dr. Alfred Wendt

haiglatele, tööstustele ja kodumajapidamistele. Ettevõtte saaduste turustajateks on üle 40 erifirma paljudes maades. Firma Contacto töötab edukalt 15 aastat ja selle direktoriks on dr. Wendt.

Dr. Alfred Wendt on Saksamaal lu-gupeatavaks isiksuseks, kes on liik-meks Rootsi Kaubanduskojas Saksa Liiduvabariigis, samuti Saksa Schweitsi Kaubanduskojas ja Soome Eksporditingus.

Rootsi päevil oli dr. Wendt Olof-strömi tollaegses suurearvulises eesti koloonias juhtivalt tegev. Tema suureks teeneks tuleb lugeda palju-d eesti sõdurite ja ohvitseride väl-jastaamist tollaegsest Saksamaa väl-järeloja viitlusest ja ületoomist Root-si, kus nad leidsid teenistuse Olof-strömi vabrikus. Ta oli Olofströmi eesti gaidide ja skautide lipkonna asutajaid ja lipkonna vanemaks. Ta oli vallitud EPK Rootsi Esinduse ju-hatuse ja kuulub tänini Lund iPK liikmeskonda.

Tema silmapaistval sünnipäeval õ-nittele teda palju haid sõpru vahel-maailmas. Antagu talle jatkuvaid ter-vist, sama imponeerivat energiat ja sooja südant oma rahvale.

OSVALD VIIRSOO

Rootsi 1611 a. nurjunud katse Saaremaad vallutada

Huitava peatüki Saaremaa ajaloost ja sidemetest Rootsiga esitas õigusajaloolane dr. jur. Ilmar Arens Eesti Ohvitseride Kogu kokkutulekul Eesti Majas, käsitledes rootsi ürikute järele rootslaste ebaõnnestunud vallutuskatset Saaremaa vastu aastatel 1611–1612.

Senisels, nii uuemais kui ka vana-mais käsitusis, alates Buxhōwdeni "Beiträge" (1838) kuni Ev. Blumfeld-tav II "Svivo-Estonica" (1949) on roots-laste sõjalisi aktsioone tollal Taani al-luvuses oleva Saaremaa vastu 1611–1612 käsitlud kui juhuslikke rüü-teretki, millede sihiks ei olnud sugi-gi Saaremaa ning tema kindluste, Kuressaare ja Maasilinna losside val-lutamine.

Rootsi Riigiarhiivis, säilinud otse-aliik, kuningale Karl IX ja tema poja noorena troonile pääsenud Gus-tav II Adolphi kirja-kontseptide lase-vad aga referendi, dr. Arensi arvates heita neile sündmusile hoopis teistsu-gust valgust.

Kolmest suuremast aktsioonist kan-nab vaid esimene, Rootsi Haapsalu aschalduri kolonel (baltiksaks and-mel vaid major) Johann Maydelli juhatusel nelja ratsalipkonnaga toimu-nud kallaletung Muhu saarele juunikuus 1611 kohalikkude ulatuse ja algatuse iseloomu. See on toimunud Rootsi Tallinna ja kogu Eestimaa ase-halduri välikoloniil Anders Larssoni Botilast teadmisel või käsul.

Nimelt kiidab kuningas Karl IX selle oma kirjaga 22. augustist 1611 hääks, et "Saaremaal riisutatakse, rõõvitakse ja põletatakse" ning põl-vaenlastele taanlastele kahju tehaks. Ta käseb Tallinna asendajal selle eest hoolitseda, et uusi vägesid saaks sinna järele saadetud — selleks, et need Kuressaare linna ja lossi sisse piiraksid, nii et sügisel mereteele pidi sinna mingit sõja-ege toidumoo-na ei saadaks juurde vedada, mille järelelud Kuressaare loss ning seega kogu Saaremaa langeksid (raskemate viitlusteta) Rootsi.

Kuid Anders Larsson on seda esi-mest katset oma kuningale kirjelda-mul ilmselt liialdandul optimistlikult. Tegelikult ei jõudnud kolonel May-dell oma ratsaväelastega üle Väike-se Väina Muhust Saaremaale, kuna

kõik tema neli alluvat baltisakslasit rüüsteritrit keeldusid sellest ettevõt-est, arvatavasti oma nõrkust tundes. Rootsi kuningas käskis seotõttu need tõrkujad ohvitserid koos väeosa-geda otemat-teed Rootsi sinisel sõja-tandril kasutamiseks üle saata. Tegel-likult sellega viivitati ning kuninga pealse surma tõttu ei tulnudki see käsk tähtsusele. Seevast õnnestus soti rüüsteritrit Patrik Leermundil sü-gise alguses, arvatavasti septembri-kuus 1611 maandumisoperatsiooni Põl-de-maasilinna piirkonnas, selleks et "Trooja hobusena" maale saata rit-te-meister Johann Vietinghoffil Harju-maalt, kellel oli samanimelisel sugula-si Saaremaal.

Tal arvatavasti õnnestus seesmis-e õnnestustöö tegelemiseks Saaremaa rüütelkonnas ühelajal hilissõjase-plaanitsetud Rootsi vallutusküügiga, kontakti võtta selle piirkonnas asu-va Tunala mõisaomaniku ja maanõu-niku kolonelleinanti Otto Buxhōwde-niga Paadlast.

Igal juhul lubab Rootsi kuningas Karl IX Vietinghoffile oma kirjaga 7. sept. häämelelega mingiks otstar-beks 500 riigitaalrit ning soovib, et see kohe Rootsi sõidaks.

Kuid ka see "Trooja-hobuse" akt-sioon ebaõnnestus: Schulmann ja Buxhōwden tabati Kuressaare lossis mingi salakapi või laeka avamisel, vangistati ning toimetati Taani ku-ninga Kristian IV nõudmisel Kopen-haageni, kus nad 31. mail 1613 retse-lina hakki.

Kolmas ja suurim aktsioon rootsla-tele poolt Saaremaa vallutamiseks toimus alles pärast kuningas Karl IX surma, jaanuarikuus 1612. Kuid vii-mase poolt oli selleks juba enne ta surma oktoobrikuus antud kõik el-dused õnnestumiseks. Eriti käsu-ga Soome aschaldurile kah ratsaväe lipkonnaga ja 600 järelelase ülesaga-miseks, milleks aktsiooniks kuning-sas saatis Soome oma erikomisari vä-likoloniil Axel Kurcki, soomesoost aadliku ja omanegse kuninga Sigis-mundi väeülema, "kellele taolisiks eriolesandeks oli antud armu Lin-kingu "verepulmas" 1600.

Kurck pidi Saaremaa vallutuskat-siooniks värbama kõik sõjateenistu-

duks vastava ettevalmistusega õpeta-ja, kes juhataks õppetööd ja teostaks ka teadmiste kontrolli ning vajaduse korral annaks täiendavat materjali. Vastav keskus võiks olla Stockholm-is, mis kogu tööd koordineeriks.

Eriti õpikuid ei oleks vajalik koostada, küll aga avaldada teatud saate- või õppekirjal infotekuma-dis odavas paljundustehnikas. Las-tel ei oleks siis vaja koolikõtti ka-as-sa kanda, kui nad oma teadmisi Eesti kohta taskus hoiavad.

Nii ligikaudu on kodukooli idee, millest kolleegidega oli Kanadas pik-emalt juttu Ülemaailmses Eesti Päevade ajal, kus selle vastu suurt huvi tundti, eriti väikesemaa eestlaste keskuste seisukohalt. Rootsis on meli-huul asulaid, kus eesti peresid lei-dub niivõrd vähe, et seal kooli või täienduskooli loomine pole võimalik.

Lähemalt tutvustab Aadu Kajas-saar oma projekti näitusel "Eesti Lapsed 1972" Väitis-Eestis avamispä-veal, laupäeval, 2. detsembril kell 13 lühiettekandes "Uusi võtteid eesti ratsuväeliku kasvatuse alal võõrsil". Pärast ettekannet demonstreerib ta oma valpikõtte filme sünkroniseerit-ud muusika ja kõnega. (Tulportaga-tan 174, Hornsplani juures).

Laupäeval, 9. detsembril kell 14 kü-lastab näitus Stockholmist eesti las-tened. Lapsed esitavad näited las-teniste tegevusest lauldes ja tantsides ning filmis. Lastelale on kogu näitu-se jooksul pühendatud eriväljapa-nek.

Laupäeval, 16. detsembril esitab Aadu Kajas-saar näitusel uusi vaik-si filme helisaatega kella 14 alates, kus juures teemaks on Kalevipoeg ja Kuldrannakesse teine osa.

skõlblikud Soome noormehed, peale selle oli talle antud volitus kohalike foogtide juurest välja nõuda kõik sinna tööle või teenistusse tähtsuse sildi al varjule põgenenud nemed. Kogu see Soome "armee" saadeti veel hilissõjale enne jää talekut Tai-linna või Haapsalu kaudu Läänemaale rannikule, neile lisandus veel soomla-si Paide garnisonist ning üks kohali-ku Eestimaa aadli lippkond, vist Fromhold Patkulli oma.

Neile väeosaale oli kuninga poolt enne tema surma antud käsk kol. J. Maydelli juhatusel veel enne juule 1611 Saaremaale üle siirduda, saarla-si ja taanlasti nende nõrkuse momen-dil rünnata, Kuressaare ja Maasilinna lossse piirata ning vallutada. Esimeses osas toimus rootslaste suurte jõudu-geda teostatud vallutusküügion jaa-nuarikuus üle Suure väina jää kava-kolastel.

Taani kuningas Kristian IV ei uskunud oma halduri Claus Malte-sen Schestedit ettekannet Rootsi vä-gede kogumise kohta Saaremaa vallu-tamiseks, vaid pidas neid tema poolt piiratava Kalmari abistamiseks saade-tavalks ning Saaremaale ei saadetud mingeid abivägesid. Seotõttu kohtas-i Rootsi-Soome-Balti rünnakuväed (ca. 2.000–3.000 mehe suurused) al-gul vaid väikest vastupanu oma mõi-nike või välisajete juhtimisel ole-vailt saarlase gruppidele. Suurem vas-tupanu näib toimunud olevat alles Kõljala mõisa lähedal teelahmel, kus nagu selgub Kuressaare lossifoo-giti Henrik Arensi kirjust 17. apr. 1619 teiste hulgas langenud Kõljala mõisa-omanik Heinrich Wulff, arvatavasti sugulane viimsele ordufoogile Maasi-linna Johann Wulffile.

Tõsisema vastupanu ootaksiks sai Rootsi aktsioon alles Kuressaare lin-na vallutamisel, mille katmiseks peale linnaokandike ning sinna var-jule põgenenud talupoegade arvata-vasti osa võttis ka taani regulaarvä-gesid Kuressaare lossi garnisonist. Arvatavasti selle võitlustegevuse tule-musena tekkib ka too "ajalooline suurteulekahju" Kuressaare 162 tal-vel, mille tekkinise põhjusi seni ei ole võimalik olnud selgitada.

Teiste hulgas langeb siin lossi all tulevahetuse oma lipkonna eesotsas rootslaste Tallinna aschalduri An-ders Larssoni poeg ritteimeister Lars Andersson. Saarlase-taanlaste ühi-sest arvatust tugevamat vastupanust nõrgestatuna ei sõnada rootsi väed asuda pikemaajasele Kuressaare lossi piiramisele, mida päälgi teine pä-risvaenlane — poolakad Liivimail võiksid kasutada rünnakuks rootsi aladele Eestimaa. Kiirustades tõmba-takse selle asemel tagasi, muutes kogu ettevõtte vaid rõõvimise- ja rüüstereteks.

Kuna kaasaolev Eestimaa aadlike lipkond on huvitatud talupoegade jõudust oma pika sõja läbi tühjaks jäänud taludesse, võetakse erandi-luht kaasa mõnisaada ettejuhtuvat ta-lupoega koos pere, vara ja kodulo-o-madega. Nende tagasijõudmiseks kestab kirjavahetust Taani ja Rootsi kuningate vahel ligemalt kümne aast-ant ning jaanuarikuus 1614. a. võtavad taanlastes-saarlased Kuressaare lossi-päälkuri Gerhard v. Howe juhtimis-ele ette omapoolse rõõvretke Läänemaale, tuues ka tegelikult tagasi osa ärarõõvitud talupoegadest.

Rootslaste äpardunud vallutuskat-siooni juht kolonel ja Läänemaale ase-halduri J. Maydell maksab isikli-kuht ühele oma arvatavast peavasta-seist. Kuressaare lossi arvatavasti saarlasest foogile Henrik Arensile kelle 1620 jaanuarikuul, sellele Lää-nemalt läbisõidul lastes kallale tung-ida ning temalt muu varanduse kõr-val ära rõõvida kaks elustat kuressa-are kurgu, mida Arens oli kavatsenud viia kirjutuseks oma kuningaile Kris-tian IV-le. Neid ärarõõvitud kurgi ja muud varandust nõuab Arens Stock-holmis viibides 1621 juunikuul Root-si riigikantsleri Axel Oxenstierna kaudu, lubades kured Maydellilt kät-tesamisel kinkida rootsi kuningale.

Uus moodus laste õppetegevuseks — KODUKOOL

Aadu Kajassaar töötas pedagoogina juba Eestis, Rootsis gümnaasiumi-õpetajana ja õpperektorina kuni pensionile siirdumiseni. Viimased kuusi aastat on ta teinud intensiivset tööd, et arendada tänapäevase olukorra tingimustes kohaselt uusi vorme rahvusliku kasvatuse levitamiseks ja eestikeelse oskuse süvendamiseks. Tulemuseks on KODUKOOLIDE idee, mis laiemale avalikkusele võrdlemisi tundmatu.

— Mul oli kahju sellest, et meid järjest laiemalt ähvardab ümberrah-vustumise hädahoht. Vastuabimõnde lojdmiseks hakkasin eksperimenteeri-ma ja tegin katseid ka rootsi kooli-des, sest lapsed on ikka ühetalolised oma reageerimistes, vaatamata rahvu-sele.

Esmärgiks oli leida niisugune õp-pevits mis osaliselt toimuks ka kodu-des ja milleks võiksid osa võtta kõik vanused, nii vanemad kui lapsed ning üldse täiskasvanud. Selle kooli peamiseks abivahendiks on valpikõl-le filmid, mis on sünkroniseeritud vastava helisaatega sõnas ja muusi-ka.

Neid filme on esialgu valminud teemadel nagu "Kodukaitses", pik-kem film "Kuldrannake" ja "Kalevi-poeg". Esimene nendest jutustab sõ-nas ja pildis muistsete eestlaste elust, teine film kirjeldab malka üm-ber Eesti ranniku ja saarte, kus ei-puudu ka omad nooruslikud seiklus-momendid ning kolmas "Kalevipo-ja" mõjut eesti kultuurielus, loodud illustratsioonide taustal.

Kaasabi ja materjali ning head nõu nende filmide valmistamiseks on annud mag. Herman Rajamaa, kirjanik Arvo Mägi, koolijuhataja August Liiv ja tema poeg Reia

Idee algataja Aadu Kajassaar.

Liiv, õpetaja Marie Allik ja kooli-juhataja Linda Vanaus. Eesti pe-dagoogid olid võimalus mõnda nen-dest filmidest näha Hästads toimu-nud kursusel.

Need filmid peaksid jõudma eesti kodudesse, kus neid ühiselt võiks pe-rekondlike gruppidega vaadata. Selli-seid grupid võiksid teatud geograafi-liste piirkondade järgi koonduda täienduskoolide ümber, kus juba lei-

Leinateateid

Torontos suri 20. detsembril Maria Kohv, sünd. 5. augustil 1894 Kiievis.
Torontos suri Albert Mets.
Stockholmis suri 23. novembril August Palju, sünd. 26. oktoobril 1910.
Tartus suri omaeagse tuntuud matelaja Boris Mäliksoo, sünd. 1907., elukutselt pedagoog.

Armas abikaasa, isa ja vanaisa

Karl Laussen

* 8.11. 1886 Kilingi-Nõmme
† 28.11. 1972 Stockholm

Sügavas leinas

ALMA

PEETER

KARIN ja LEMBIT

ANN

SUGULASED

Kodumaal

Matusetalitus toimub reedel, 15. detsembril kell 15.00 Uppetändel-se kabelis Metsakalmistul.

Ootamatu surma läbi lahkunud
armast ristiisa ja sõpra

Elgas Pulk'a

mälestavad kurbuses

URMAS

MARY ja AARE

HELI PEREGA

Kallist abikaasat, isa, vanaisa
ja venda

Robert Ots'a

tema surma esimesel aastapäeval
5. detsembril mälestavad leinas

HELENE

MILVI perekonnaga

VALTER abikaasaga

Aeg kaob kiirelt, kuid mälestus

Sinust ei kao iialgi.

Avaldame südamekku tänu kõi-
kile, kes minu armast abikaasat
ja meie kallist ema

Renate Tomson'i

tema viimsele teekonnale saatma
tulid, tema kalnu kaunit pär-
gade ja lilledega ehtisid ja meie
meie leinas kaastunnet avaldasid.

ABIKAASA ja LAPSED

Vene näitusele minejad otsiti muuseumis läbi

NEW YORK (VES) — "Palun avage oma kuue hülmad," ütles tuge-
va kasvuga mündis muuseumi valvur. Mu abikaasal paluti avada käe-
kott. Taipasin kohe, milles asi seisab ja kiinnitasin valvurile, et meile
ei ole ei pommigi ega. See kõik aga ei aidanud midagi. Olen palju muu-
seume külastanud, kuid seekordne oli omapärane selle poolest, et külas-
tajaid nii kontrolliti ning et see toimus mitte muuseumist väljumisel,
vaid sisenedes.

See omapärane sündmus leidis aset N. Yorgi Metropolitan Muuse-
umis, kus N. Vene oli üles seadnud oma propaganda rändnäituse mõne-
des muuseumi saalides.

N Vene tahtis näidata ameerika
rahvale esmakordselt, nagu mainiti
seletuskirjas, oma loomingut kunstika-
stisid alal, kaugest minevikust täna-
päevani, kuigi N. Venel ei ole midagi
tegemist sellega, mida loodi enne
kommunisti võimahaaramist Vene-
maal, s.o. enne 1917. a.

Jättes kõrvale küsimuse, kas saa-
vulus kuulub kommunistlikku aja-
stusse või mitte, ei olnud see aja-
looline osa näitusest ikkagi suuteli-
ne pakkuma midagi erilist, võrrel-
des sellega, mida läänemaailma
võib välja panna samadest sajandi-
test, s.o. alates 15. sajandist.

Väljapanekust võiks hea tahtumise
juures esile tõsta mõningad suure-
mõdulised ikoonid 15. sajandist, ra-
riteedina ehk ka Ivan Hirma (1530–
1584) hobuse sadul, kaetud punase sa-
metiga ja ilustatud kuldbrokaad-
mustriaga. Kuna kommunistlik vene
on alati maailmale pöödnud selgeks
teha oma teidurivaimu üleolekut, oli
selle täienduseks asetatud kõrgele alu-
sele vene leiutiste kõikide aegade
ülimasavutust — "samovar", apa-
raat, mida mäletame kui vask teema-
sinat. Järgmisel päeval sattusin ühes
New Yorgi suurkaubamajas antlik
kinkesemete osakonda, kus seisis
reas viis "samovari", üks antiikne
kui teine, hinnaga 30–40 dollarit
tükk!

Veel enne järgmise halli sisene-
mist seltsimegi silm-silma vastu 8
puust eesti ülikannuga 19. sajandi-
st, mis toodud Tartu vabariigiaeg-

Fälldin

Algus lk. 1

tud Presseudretning vstab, kas on
vajalik nii järsk püramine. See on
see, mis avaldub Konstitutsiooniko-
misjonis, et tuleb lihtsalt vaadata,
kas saab ajalehti "võõras kee-
les" täielikult jätta väljapoole,
kuna tegemist on üsna suurte grup-
pidage, kes ei saa lugeda rootsi aja-
lehti.

Usun järelikult, et Presstödsnäm-
di tõlgendus, et praegused reeglid ei
võimalda pressitoetust teistele kui
rootsikeelsetele ajalehtedele, on õige.
Arvan, et see on kehtivate reeglite
korrektnete tõlgitus. Kuid see on
väga peenekooline juristika, mispä-
rast ma ei julge mingit kindlat arva-
mist avaldada. On oluline, et Pres-
seudretning, kes neid reegleid üle vaat-
ab, katseb haarata ka seda vajadust
— toetust sisserändajate pressile —
kuidas see nüüd ka korraldatakse.

Mis puutub küsimusse "kultuuri-
vahesinte" kohta rootslaste ja vä-
hemusgruppide vahel, siis usub
Fälldin, et need vahesinte "kiiresti
murtakse töökohtadel".

Seda eriti, kui on tegemist vähe-
määraga. Kuid ka suuremates võib
töörühm jne. anda kontakte. Tema
arvates on "vahesinte" põhjuseks
keeletarbar, kuid keelt ei osata, siis
ei ole kontakti hea.

Fälldin arvab, et kõige õigem on
kontakti üles ehitada võraste ja
rootslaste vahel samal viisil kui see
toimub näit. üksteisest varem mitte
tunnud rootslaste vahel. Näit. saavad
lapsed kergesti kontakti ja nende
kaudu ka vanemad jne. Ta ei usu,
et näit. raadioprogrammid teistes
keeltes aitaksid lähenemisele eriti
kaasa — otsekontakt on kohasem.

sest Eesti Rahva Muuseumi varas-
alvest.

Järgmine saal oli täidetud tänapäe-
va rakenduskunsti esemetega. Seintel
ripuvad leedu suuremõtmelised
seinavärvad, hulgaliselt eesti meister-
kustite suurepärased töid — ke-
raamikat, ehisnahaõid, metallsepi-
steid ja vasekohturust. Viimane on
omapärane kunstiliik, mille alged
ulatuvad tagasi mitu-tuhat aastat
enne Kristust. Selle tehnika seisneb
pehme metalli — peamiselt õhukes-
vaskpleki — voolimises ja tagumises
vastavalt soovitud motiivile. Salme
Raunani oli esitanud mitu suuremõt-
melist reljeefmaalingut ning suure
neljaosalise kompositsiooni "Kalame-
hed".

Metallsepiaga ja metalli gravee-
rimisega esinesid Ülo Sepp ja Kaia
Parks. Keraamikat on pakutud rika-
lult kuni ning kõrgelaseemist. Esi-
kallid Lidia Linder, Ole Rohklin,
Tiia Lass, Elmar Pippu, Aino Ala-
maa, Saima Simer ja Marie Kohl-
berg. Nahkestist esitavad Urve
Varik, Esta Voss, Marek Kuke ja
Anni Sander.

Kui lisada eeltoodule veel töid koh-
rutuse ja keramika vallast Gruusia
kunstnikelt, siis moodustaks eesti,
leedu ja gruusia rahvaste saavutused
moodsas rakenduskunsti peamise
tuuma Vene koloniaalimpeeriumi näi-
tusel.

Suurvene rahvastik ei esine mille-
gi märkimisväärsusega. Esitatud klaas
ja portselan ei tõusnud kunstiliselt
ei keskmise. Kui lisada veel puust
nikerdusi külvanelase, karu ja vene
troika motiividel ning lihavõtetemuna
värvides kirjutid savist ja puust män-
guasvi, peab tunnistama, et vene ra-
kenduskunst ei ole Ivan Hirma aeg-
gastest palju edasi jõudnud.

A. Kossogin oma läkituses näituse
kataloogile aga ütles kogu asjanduse
kohta: "Suur oktoobrevolutsioon
avandud esmakordselt kõik võimalu-
sed nõuk. rahvastele loovate kunsti-
de õitsenguks!"

Tekib küsimus — miks ei ole suu-
vene loov kunst siis üldsele pääsenud
N. Vene 50-a. eksistentsi jooksul?
See nähtub ka väljapanekust,
kuna tuleb oletada, et näitusele too-
di üldelidulisele parim, mida tuua oli.

See propagandanaütus näituse lõpp-
kokkuvõttes kujukalt sellele, kes os-
kas näha, kuidas vene kommunistlik
koloniaalimpeerium ekspluaterib al-
latatud rahvaid ka kultuuriliselt.
Peale selle, et orjastatud rahvastele
tuleb aidata toita ja katta suurvene
osa rahvastikut, tuleb neil varusta-
da veneelast ka kultuuriga, sest nn.
"hõuk. kultuuriga" ei saa kommu-
nism end lihenemaailma silmis vee-
peal hoida. Selliseks vee-peal-hoidmi-
seks oligi mõeldud kõnesoleva propa-
ganda-näitus.

K. LEIK

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaal teatavalt vii-
bis Rootsis venna juures Arno Kal-
berg, Ameerikas külastasid õde
Erna Poos, Oskar ja Linda Kuld-
berg, Benita Paul ja Marie Kork-
kova. Kanadas oli poja juures Ni-
kolai Timsthenko, õe juures Herta
ja Feliks Toone.

Hollandis külastas õde Viktor Kim-

Eestlased etnilisel suurfestivalil USA-s

NEW YORK (VES) — Kolme linna — Albany, Schenectady ja Troy
— etniliste gruppide pidustused toimusid 29. oktoobril Troy linnas, Hud-
son Valley Community College ruumes. Pidustused võitis aga 11 rah-
vusgruppi ja selle sihiks oli rahvaste päritolumaade kultuuri, omapära,
ajaloo ja traditsioonide tutvustamine ameeriklastele, samuti tihedama
seideme loomine eksisteerivate etniliste gruppide vahel.

Peale eestlaste ja lätlaste esinesid
rahvuslike väljapanekute ja ette-
kangete veel ukrainlased, poolakad,
sakslased, kreeklased, armeenlased,
boliivlased, indiaanlased, veneelased
ja liibanonlased. Väljapanekute kõr-
val oli igal rahvusel kaetud ka oma
rahvuslike toitude laud, mis müü-
di tühaks lühikeses aja jooksul.

Ettekandeliises osas iga "rahvus-
grupp esines 10–15-minutilise eeska-
vaga, tutvustades oma muusikat, lau-
lu ja tantsu. Ettekanded võeti täiskil-
litud saalitäie publiku poolt vastu
kestvate kiiduavaldustega. Kuna peo

tegelaskond üksis lähene kolmele saja-
le, siis nii kirevat ja värviküllast
rahvarõivastuse ja kostüümide kom-
binatsiooni ei olnud New Yorgi osariigi
pealinna ümbruskond kunagi
varem näinud. Huvi pidustuste vastu
oli suur ja need õnnestusid üle oo-
tust hästi. Arvestatakse, et väljapa-
nekuid ja ettekandeid käis vaatamas
vähemalt 4000 inimest, nii et ruumi
puudusel tuli katkestada pääsmete
muük.

Kohalikus ajakirjanduses leidsid
pidustused sooja vastukaja, samuti
pühendasid kolum televisioonijaama
oma päevauudises saateis erakord-
sele sündmusele küllaldaselt tähele-
panu.

Eestlastel tuli rahvatantsudega esi-
neda kahel korral, milleks Albany
Eesti Ühingu rahvatantsutrupp sai
väärilikt täiendust Connecticuti,
eotass nende rahvatantsujuhi Indrek
Linaskiga ja pillimehe Hillar
Kissaga.

Eestlaste laskevõit

TORONTO (EPL) — Põhja-
Ameerika Balti Spordiföderatsioon
korraldas Torontos Balti laskevõist-
lused, millest küllalistena olid küt-
tust osa võtna peale eestlaste, lät-
laste ja leedulaste ka Kanadas ar-
vukalt elavad ukrainlased. Eestlas-
te osutusid edukaimaks ja võit-
sid kõik alad.

22-kalibrilise matchpüss, 60 lasu-
ne "inglise match": 1) Eesti mee-
skond koosseisus K. Trei (590), J.
Peets (587), E. Gering (570), L. Pak-
ker (572) ja varumees A. Kaasik
(570). 2) Leedu meeskond. Lätlastel
sel alal ei võistlenud. Eestlane K.
Trei oli ühtlasi ka individuaalselt pa-
rim.

22-kalibrilise matchpüss, kolmest
asendist 20 lasku: 1) Eesti (J.
Peets 544, E. Gering 539, K. Trei 530,
A. Pakker 503, varumees A. Kaasik
496). 2) Leedu, 3) Läti. Individuaal-
selt oli parim Jaan Peets eestlaste
meeskonnas.

22-kalibrilise spordipüss kolmest
asendist 20 lasku: 1) Eesti (J.
Peets 567, E. Gering 590, M. Viilma
558, J. Viilma 549), 2) Leedu, 3) Läti.
Individuaalselt oli esimene Evald Ge-
ring.

22-kalibrilise vabapüstol, 60 lasku:
1) Eesti (A. Tint 504, A. Tintis 508,
C. Rajamets 492, M. Leetmaa 487, va-
rumehed J. Leppiko 485 ja A. La-
ninged 423), teised meeskonnad ei
võistlenud.

Kui esineb surmajuhum

Konsulteerige suurima usaldusega
matusebürood

Thure Söderquist

Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1

116 48 STOCKHOLM

Tel. 44 80 07, 44 80 98

Erjala:

Eestikombelised
matusetalutused

Õopäevane valvekord

mel, Pariisis sugulasi Simon Levin
ja Jugoslaavias sugulasi Jüri Gati.

Göteborgi Eesti Algkooli jõulupeo näitemängu- tegelased. Vasakult, esimeses reas: Mailis Laurits, Anneli Laanep, Koidu Viir, Evi Kaar ja Silvi Laks. Teises reas: Jaan Laussen, Alar Milder, Olev Rohlla, Mats Ojaste, Riina Sooru ja Anneli Kuudasaar. Kolmandas reas: Helen Auvärd, Linda Neemelaid, Urmas Milder, Lennart Sandström, Olev Lilleste ja Toomas Tartu. (EPL-foto: O. Kopler).

Algkooli jõulupidu Göteborgis 16. dets.

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgi Eesti Algkooli traditsiooniline jõulupidu korraldatakse laupäeval, 16. detsembril Gamlestadeni Meaborgarhusetis. Pidul algab kell 16 (kell 4 p.l.) jõuluvangeeliümiga, mille eesitavad, nagu see on juba tavaks kujunenud, I ja II klassi õpilased.

Palvuse peab õp. Elmar Tõidsepp Gotlandilt. Järgnevad sõnalised ja muusikalised ettekanded, kus on ühel või teisel viisil kaastegev kogu õpilaspere. Kava selle osa lõppedes saabub külla Jõuluvana tohtu suure kinkkottide kandamiga. Peale algkooli õpilaste ei unusta ta ka eelkoolilaste lapsi. Kuid nende vanemad tuleb oma laste soovid teatada aegsasti kas algkooli õpetajale (pr. Maria Suur — tel. 24 32 37, prl. Mare Köster — 25 35 27 ja Eero Tarjus — 82 11 14) või pr. Virve Lauritsale — 18 94 72 ja Jüri Hansenile — 29 01 54. Kinkpakki-lasu suurus on 5 krooni.

Kui Jõuluvana on peol oma ülesanded täitnud, algab kava teine osa näidendiga "Lumememm ja ihnusko", kus on tegelasteks III ja IV kl. õpilased. Näitejuhiks on koolijuhataja Eero Tarjus ja lavapildi kujundajaks Arnold Sirkel. See on rootsi noorsookirjaniku Elsa Beskow'i näidend, mille on eestindanud Lensi Rõmmer.

Peale kava, jõulupuu ja Jõuluvana küllatuleku kuulub peo korraldusse ka loteri ja einelaud, mis viiakse läbi lastevanemate poolt. Mis einel

laua kvaliteeti puutub, siis ei tarvitse seda lähemalt iseloomustada. Jätkub vahet, kui ütelda: see on teada juba eelmistest jõulupidudest.

Göteborgi Eesti Algkooli kogu pere — õpetajad ja õpilased ja lastevanemad ütleavad: Tere tulemast meie jõulupeole 16. detsembril kell 16 (EPL/ARVI)

Keres juhib Ameerikas

SAN ANTONIO (EPL) — Üle pikema vahaja jõuisteb läänemaailmas järele eestlastest suurmeister Paul Keres. Nagu USA-s San Antonio toimuvast turniirist senini on näha, on Keres ikka veel heas vormis.

Kaheksandas voorus oli ta esikohal punktiga, talle järgnes vene suurmeister Karpov 6 ja jugoslaavlane Glorigor 5 punktiga. Kahel viimisel olid kummalgi üks partii pooleli. Nüüd järgneb Taani suurmeister Larsen.

REFLEKSID

● KOHANIMED EESTIS valmistavad ka siin Rootsis peavalt. Linnas kleebiti üles afišid Tallinna "Estonia" balleti esinemistest, kuid vana Tallinna vinjetil kohal ilutses suurte tähtedega Reval. Svenska Dagbladeti 17. novembri numbris käsitletakse Bengt Philströmi raamatut "Finland" ja selles märgitakse: "üks pisias: viimasel leheküljel kõneldakse laevaliiklusest Revali — juba kolmkümmend aastat tagasi on nimeks Tallinn".

Mis muidugi on ebatõpne, sest eesti keeles on Tallinn alati olnud Tallinn ja ei midagi muud, kui välja arvata muinasaeg, kus uurijate arvates linna nimeks olnud Räväl, seega midagi saksa versiooni Revali taolist. Tallinna nime küsimus on omakorda erutanud soomerootslast Stefan Aminoffi, kes 27. novembri Svenska Dagbladetis rõhutas, et Tallinn on ainult eestlaste nimi linnale ja kas siis eestlaste nimesid tarvitades peaks kasutama ka Hiinmaa Saaremaa ja Ruhnu selle asemel, et kirjutada Dagö, Osel ja Runö?

Siin tuleb mees pidada millise energiaga soomerootslased on võidelnud selle eest, et kõik Soome kohanimed oleksid kahekordsed — rootsi ja soome versioon, mis selle maa geograafia tundma õppimisel alati valmistab suuri segadusi. Ja mis puutub Eestisse, siis on sellal maal ajaloolisil põhjusil mitmed valitajad toonud oma nimesid. Algupeäraste eesti nimedele lisandusid vallutajate sakslaste kohanimed, neid nimesid andsid hiljem ka taanlased rootslased ja venelased.

Soomerootslased ja rootslased on aktsenteerinud enamvähem saksa nime. Kui aga vaadata Eesti kaarte, siis on seal nimeid sageli kahekordsed ja nüüd, pärast venelaste võimuletulekut isegi tohutult moonutatud kirilli tähestikust ümberkirjutamiste kaudu, kuigi venelased ei ole tagasi läinud oma kunagiste linnanimede Kolovani ja Jurejevi juurde. Heal lapsel on palju nimesid.

Kuid igal lapsel on oma nimi ja seda tuleb aktsenteerida. Nii nagu maailm aktsenteerib praegu Aafrika riikide uued nimeid, unustades kolonialaegsed. Miks mitte unustada neid ka Euroopas?

● SURMAOOTAJAKS sõna tõsiselt tuleb pidada inglise ajakirjanikku Peter Robsoni, kes sõbraliku näoga külastas Londonis Eesti, Läti ja Leedu saatkondi, et nendest

kirjutada ja siis nädalajakirjas "Weekend" avaldas sentimentaalse artikli, mis tugevasti ühtub nende maade elupantide vaatevinkliga.

Robsoni arvates on midagi eestkummalist, kui üle 30 aasta puutuvad riikide esindused, milised on vägivaldselt annekteeritud, s.t. et seda vägivaldale ei ole ikka veel aktsenteeritud Suur-Britannia poolt. Ta nimetab neid täpselt samuti kui Kremli propagandagi "vaimude saatkondadeks", kes olevat määratud hääduma.

Tal on küünilisust lisada, et hääduma on määratud ka need rahvad: "Ja ükskord, kui nad on suletud, siis tõenäoliselt on ka väikesed Balti rahvad surnud". Siin tabab ta kogemata tõetera: niipea kui väljajaspool lõpeb aktiivne võitlus Eesti, Läti ja Leedu vabaduse eest, on anastajatel vabad käed nende rahvaste eksistentsi murdmiseks ühel või teisel teel.

Sõja ajal likvideeris Moskva rahvaid totalitaaridustest, praegu uputatatakse need rahvad vene massi. Tegemist on rahvastega, kes oled enne sõda täisõiguslikud Rahvasteliidu liikmed ja kellele kultuuritase on põhilikult läänelikk. "Weekend" lähealkiri on kurb: "Sügavaimas Kensingtonis ootavad kolm maha jäetud natsiooni surma"...

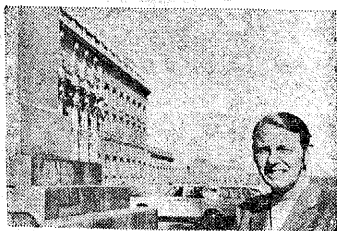
Nii arvab kunagise imperiumi varremitel Peter Robson, unustades, et nii nagu inglasedki ei taha alajooist kaduda, ei taha seda ka väikerahvad, kes surmaennustuste asemel otavad suurte vabade rahvaste abi ja poolehoidu.

● KUIVÕRRA ON ERINEV hollandlaste märksa mõistvam suhtumine eestlaste ja teiste Balti rahvaste probleemidesse, nagu see hiljuti avaldus sõna andmisest noorele Balti rahvaste vabaduse ja õiguse eest võitlejale Andres Kungile. Kus ta maailmale teatab, et eesti rahvas kaugelki valkselt ei taha kaduda ühejuutavasse venelaste massi ja püüab end kõigele vaatamata säilitada.

KJ

26.403.000:- i julpengar

**Bellmanslotterna
kan ta slut i landet**

Lars Widding medverkar i TV 1 när Bellmanslotteriet håller dragning den 20 december kl. 18.50. Här står han på Slottsbacken i Stockholm, den plats där vinsterna i det första Nummerlotteriet drogs 1773.

På många orter sinar nu förrådet av Bellmanslotter. Folk köper och köper. "Alla vill vara med."

Högsta vinsten 400.000:- skattefritt. Vinstplan för 900.000 lotter ger 12.468.000 kr. skattefritt till 180.000 vinnare. Lottpris 30 kronor.

BELLMANSLOTTERIET
en gång om året från Penninglotteriet

**Snart svårt få
tag i penninglott!**

**Tack för
julpengarna!**

20 kronor kostar en liten julkapp i förskott om ni köper en penninglott idag. Det kan väl spänningen vara värd — utöver den stora vinstchansen!

Försäljningen av penninglotter går mot nytt decemberrekord. Det betyder inte bara över en och en halv miljon lotter. Vinstplanen ökas hela tiden i förhållande till antal sålda lotter. Vinstplan för 1.500.000 lotter ger 13.935.000 kronor skattefritt till 214.098 vinnare. Lottpris 20 kr.

PENNINGLOTTERIET

**Ilusaim kink
Eesti raamat
Eesti Kultuuri
Koondises!**